

FJÁRMUNUM

■ Aðgerðir til að koma í veg fyrir þrot ■ Kostnaður var vanáætlaður ■ B

Sólrun Lilja Ragnarsdóttir

bládamáður skrifar

solrun@dv.is

Þarna er bara verið að staðfesta það hvað allar áætlanir voru á sandi byggðar árið 2009. Þá var fullyrt hvað eftir annað við okkur stjórnmalamenn, bæði borgarfulltrúa og alþingismenn, að þetta framlag ríkis og borgar myndi duga til byggingar og reksturs hússins," segir Kjartan Magnússon, borgarfulltrúi Sjálfstæðisflokksins, um þá ákvörðun borgarstjórnar að samþykka viðbótarmál til Hörpu upp á rúmlega 1,4 milljarða króna næstu fjögur árin, eða til 2016. Málið var samþykkt á fundi borgarstjórnar síðastliðinn þriðjudag.

Eigendalánum upp á 794 milljónir króna verður breytt í viðbótarmál borgarinnar til Hörpu og árlegar greiðslur til tónlistar- og ráðstefnuhússins aukast um 160 milljónir króna á ári til ársins 2016. „Þetta var ákveðið til fjögurra ára og það eru 640 milljónir þar, en mér segir nú svo hugur að eftir fjögur ár verði ekkert hægt að lækka framlagið. Þá bara einhvern veginn heldur það áfram, býst ég við," segir Kjartan.

Áður höfðu íslenska ríkið og Reykjavíkurborg skuldbundið sig til að leggja um milljarð króna á ári í rekstur Hörpu í 34 ár.

Sagði Hörpu standa undir sér

Þegar fyrirtækið Austurhöfn, sem er að 54 prósentum eigu ríkis og 46 prósentum í eigu borgar, tók yfir rekstur Hörpu árið 2009 var miðað við að hið opinbera þyrfti ekki að leggja meira fjármagn til verkefnisins en upphaflega hafði verið ákveðið. Í samningi um verkefnið er þó endurskoðunarákvæði um fjárframlög.

Pétur J. Eiríksson, stjórnarformaður Portus, sem átti og byggði Hörpu, sagði í samtali við DV í nóvember árið 2010 að tekjur Hörpu myndu algjörlega standa undir rekstarkostnaði. „Við áttum að rekstarkostnaður Hörpu árið 2012, sem er fyrsta heila rekstrarárið, verði 1.503 milljónir og að rekstrarhagnaður verði 69 milljónir. Það er ekki gert ráð fyrir rekstrarframlögum frá ríki og borg," sagði Pétur. Sú reyndist þó ekki raunin.

Tryggja reksturinn til frambúðar

Kostnaðurinn virðist hafa verið stórlega vanáætlaður í upphafi og eru aðgerðirnar nú til þess að koma í veg fyrir að Harpa fari í þrot. Rekstrarafkoma hússins var neikvæð um 407 milljónir árið 2012 samkvæmt úttekt KPMG sem gerð var að beiðni eigenda hússins um skipulag og rekstur þess á síðasta ári. Í úttektinni kemur jafnframt fram að rekstur Hörpu hafi gengið samkvæmt áætlun og að 250 þúsund manns hefðu sótt 367 tónleika og menningarviðburði í húsinu á fyrsta starfsári þess.

„Aðgerðirnar munu tryggja rekstur Hörpu til framtíðar. Með aðgerðunum er tekið á skuldbundum Hörpu sem komnar eru til vegna byggingarkostnaðar sem ekki var áætlað fyrir þegar ríkið og Reykjavíkurborg tóku bygginguna yfir og rekstarkostnaðar sem var vanáætlaður í byrjun," segir á vef Reykjavíkurborgar um viðbótarmálframlög sem samþykkt hafa verið.

Aukið framlag Kjartani segir svo hugur að ekki verði hægt að lækka framlag til Hörpu eftir fjögur ár.

MYND SIGTRYGGUR ARI

Ráðning Halldórs lyktaði bara því miður af spillingu. Þetta var mjög pólitísk ráðning.

Þar segir jafnframt að rekstraráætlanir geri ráð fyrir að tekjur vegna ráðstefnuhalds fari stigvaxandi á tímabilinu til 2016. Tekið er fram að húsið hafi haft góð áhrif á tónlistarlífið í landinu og sé orðið eitt helsta kennileiti Reykjavíkur.

Athugasemdir kaffærðar

Kjartan segir að hann og fleiri hafi frá upphafi dregið í efa að sú fasta upphæð sem ríki og borg skuldbundu sig til að greiða dygði til byggingar og reksturs Hörpu. Þær athugasemdir hafi hins vegar ávallt verið kaffærðar í flóknum útreikningum sem áttu að sýna fram á upphæðin dygði.

„Ég held að flestir stjórnmalamenn sem samþykktu þetta hafi gert það í trausti þess að þessi milljarður myndi duga. Svo náttúrulega dugar hann ekki neitt. Þetta er ekki í fyrsta sinn sem samþykkt eru viðbótarmálframlög í verkefnið og ég óttast að

það verði ekki í síðasta sinn heldur.“

Kjartan segir áhættu fyrir hendi og að næsta verkefni sé að áhættugreina verkefnið betur. „Hvaða áhætta er þetta fyrir skattgreiðendur, og líka áhættumeta viðhaldið.“

Hann óttast að sú hagræðing sem gert er ráð fyrir að eigi sér stað í rekstri Hörpu á næstu árum dugi einfaldlega ekki til og húsið muni ekki standa undir sér. Niðurstaða fjárhagsáætlunar Hörpu fyrir árin 2012-2016 og úttektar KPMG á rekstri og skipulagi hússins er sú að unnt sé að ná rekstrarbata upp á 250 milljónir með ýmsum aðgerðum.

Dómsmál vegna fasteignagjalda

Það sem meðal annars er að sliga rekstur Hörpu eru svimandi há fasteignagjöld. Sú áætlun sem Austurhöfn kynnti aðilum og lá til grundvallar ákvörðunum ríkis og borgar

við yfirtöku verkefnisins árið 2009 innihélt áætlun um fasteignagjöld upp á 147 milljónir króna, uppreiknuð að núvörð 182 milljónir. Álögd fasteignagjöld eru hins vegar 353 milljónir og mismunurinn því 155 milljónir króna. Stjórnendur Hörpu hafa höfðað dómsmál vegna fasteignamats hússins sem þeir telja allt of hátt. Falli dómsmálið stjórnendum Hörpu í vil mun það væntanlega leiða til endurgreiðslu á gjöldunum sem gerir félaginu kleift að greiða niður skammtímalán og draga úr fjárframlögum frá eigendum í framtíðinni. Niðurstaða í dómsmálinu mun þó ekki liggja fyrir fyrir en í fyrsta lagi árið 2014 og leysir ekki þann lausafjávanda sem Harpa glímir við nú.

„Pólitískasta ráðning kjörtímabilsins“

Kjartan telur jafnframt að ýmislegt megi betur fara í rekstrinum og að ekki hafi verið nógu vel staðið að ráðningu forstjóra Hörpu, Halldórs Guðmundssonar.

„Það vissu allir að rekstur Hörpu yrði þungur fyrstu árin. Það var talað um það í hópi borgarfulltrúa og eflaust alþingismanna líka að það yrði

að fá einhvern mjög finan rekstrarmann til að reka hana og stjórna. Bæði til að halda kostnaði í hófi og til að laða sem flesta gesti inn í húsið.“

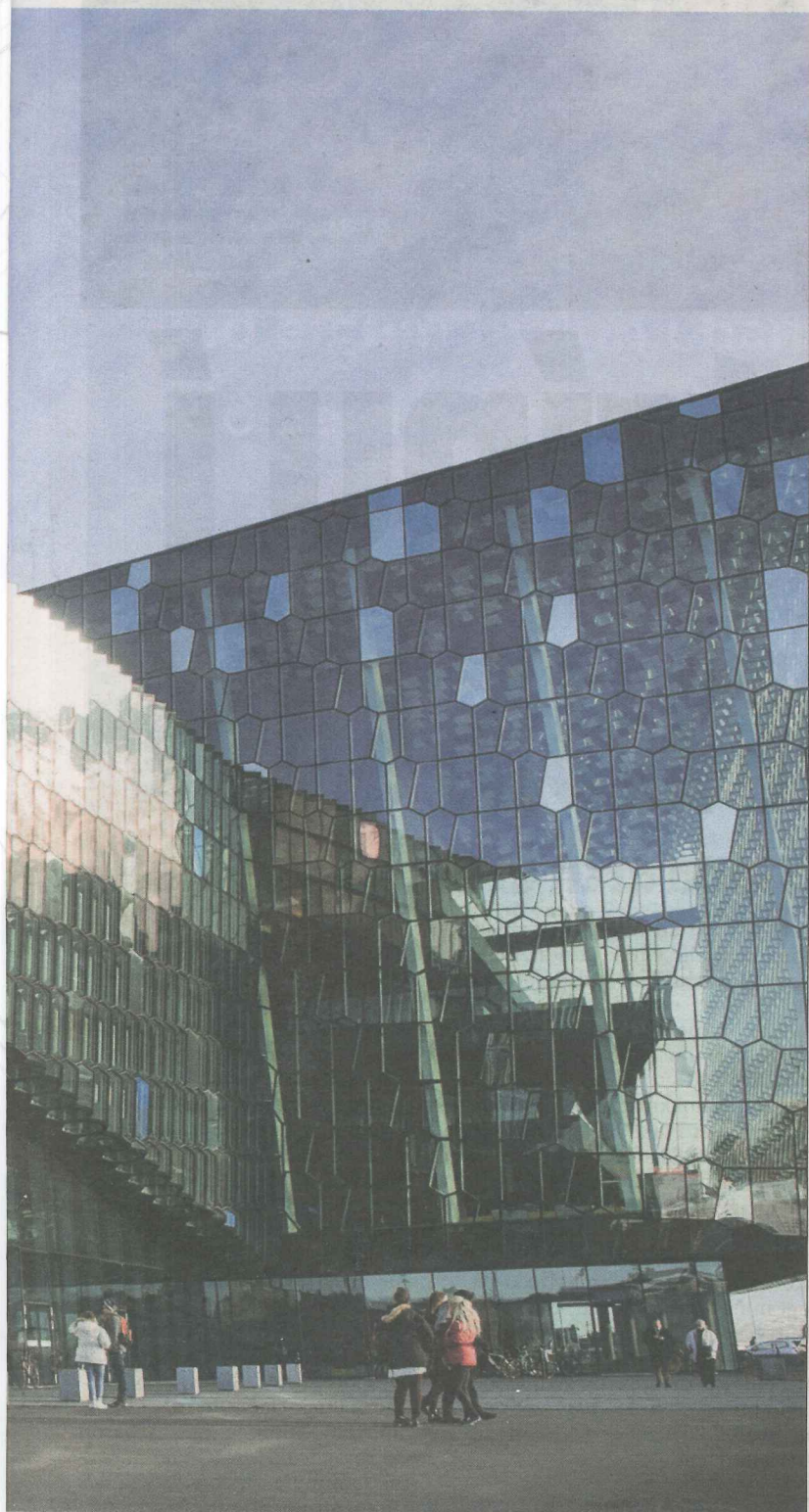
Kjartan telur að Halldór Guðmundsson sé ekki besti maðurinn til að reka tónlistar- og ráðstefnuhús af þeirri stærðargráðu sem Harpa er. „Það var ekki gefið upp hverjir sóttu um. Það voru tugir manna sem sóttu um og ég veit að í hópi þeirra voru nokkrir mjög flinkir rekstarmenn sem ég veit að hefðu getað gert góða hluti.“ Listi yfir umsækjendur hefur ekki verið gerður opinber en Kjartan segir stjórnendur Hörpu hafa skýlt sér bak við að um væri að ræða opinbert fyrirtæki sem ekki heyrði undir stjórnábylgju.

Kjartan vonast þó til að Halldór, sem hann segist hafa miklar mætur á, muni gera góða hluti. „Ráðning Halldórs lyktaði bara því miður af spillingu. Þetta var mjög pólitísk ráðning. Pólitískasta ráðning kjörtímabilsins.“

Þá bendir Kjartan á að helmingur 36 starfsmanna Hörpu hafi einhverja stjórnunar- eða yfirmannstíla og veltir því fyrir sér hvort fastir starfsmenn þurfi að vera svona margir. ■

KAUSIÐ Í HÖRPU

Borgarfulltrúi telur ekki gert ráð fyrir viðhaldskostnaði ■ Lykt af spillingu

Telur heildarkostnað vera um 30 milljarða

■ Segir snúið út úr fyrirspurn sinni

Kjartan óskaði í september í fyrra meðal annars eftir upplýsingum um heildarkostnað við byggingu Hörpu og tengd mannvirki á núverandi verðlagi. Í svari borgarstjóra kom fram að við yfirtöku verkefnisins árið 2009 hafi heildarkostnaður verið áætlaður 14,5 milljarðar króna, eða 16,7 milljarðar á núverandi verðlagi miðað við hækkun neysluverðs-vísitölu. Í síðustu útkomuspá er hins vegar gert ráð fyrir að heildarkostnaðurinn verði 17,5 milljarðar króna, eða 800 milljónum hærrí en áætlað var.

Kjartani finnst með þessu

svari snúið út úr fyrirspurn sinni því þarna sé verið að halda fram lægstu upphæðinni. „Þegar það er talað um þessa upphæð þá fer fólk að ímynda sér að þetta hús hafi ekki kostað meira, en það kostaði miklu meira.“ Hann segir það rangt að aðeins 17,5 milljarðar lendi á skattgreiðendum. Hann telur upphæðina nær 30 milljörðum króna.

Honum finnst það rangt gagnvart skattgreiðendum að lægstu tölunni sé ávallt haldið fram. „Ég tók það sérstaklega fram þegar ég spurði að ég væri að spyrja um stóru töluna. Mér finnst eins og það sé verið að snúa út úr.“ ■

17,5 milljarðar Í svari borgarstjóra við fyrirspurn Kjartans segir að heildarkostnaðurinn við byggingu Hörpu og tengd mannvirki sé 17,5 milljarðar króna.

33 milljónir til stjórnarmanna

■ Stjórnarformaður fékk 13 milljónir

Kjartan óskaði einnig eftir upplýsingum um laun og hlunnindi stjórnarmanna í þeim félögum sem tengjast Hörpu frá 15. júní 2010. Um síðustu áramót var stjórnkerfi Hörpu einfaldað en fram að því höfðu átta félög verið rekin undir hatti Hörpu; Portus, Totus, Situs, Hospes, Custos, Stæði, Hringur og Ago. Nú er félagið aðeins eitt og nefnist Harpa.

Í svari borgarstjóra kom fram að heildargreiðslur til stjórnarmanna væru rúmar 33 milljónir króna á tímabilinu maí 2011 til september 2012.

Þórunn Sigurðardóttir sem gegndi stjórnarformennsku í rekstarfélaginu Ago og var með-

Fékk 13 milljónir Þórunn Sigurðardóttir fékk 13 milljónir króna í laun fyrir stjórnarmennsku í félögum tengdum Hörpunni.

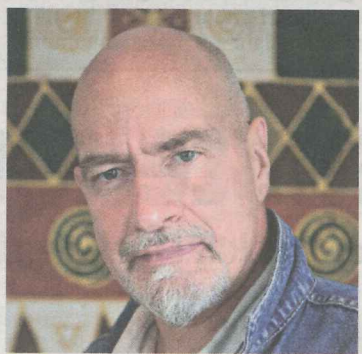

Fékk 11 milljónir Pétur J. Eiríksson fékk tæpar 11 milljónir fyrir störf sín.

Portus, Totus, Situs, Hospes og Custos ásamt því að sitja í stjórn rekstarfélagsins Ago. Hann hlaut tæpar 11 milljónir króna fyrir störf sín á tímabilinu. Greiðslur til annarra stjórnarmanna voru mun lægri. ■

Er nauðsynlegt fyrir samfélagið

Söngvarinn Egill Ólafsson var formaður grasrótarhreyfingar sem á sínum tíma stuðlaði að byggingu tónlistarhúss. Hann segir að ef við ætlum að vera samfélag sem vex og dafnar þá verðum við að eiga tónlistarhús. „Áttum okkur á því að tónlistin er sú listgrein sem inniheldur allar hinar listgreinarnar í rauninni. Hún fæst við tungumálið, hið sjónræna og hið abstrakta, hún er marghliða. Ef við hefðum ekki hús utan um það þá væri lífið mjög fátæktlegt. Það kostar auðvitað pening að halda utan um þetta en þetta skilar sér margfalt til baka.“ Hann bendir á að sá sem hlusti á tónlist og njóti hennar búi alltaf að betra heilsufari en hinir. Ef allt sé vegið og metið út frá peningalegum sjónarmiðum þá geti maður spurt sig hvort það borgi sig yfir höfuð að draga andann. „Tónlistin er alveg jafn mikilvæg og hvað annað

Tónlistin mikilvæg Egill segir tónlistina í raun innihalda allar hinar listgreinarnar. Í þessu samfélagi, eins og maturinn sem við borðum,“ segir Egill sem hugsanlega hefur rétt fyrir sé hvað það varðar ef marka má niðurstöður rannsóknar á skapandi greinum hér á landi sem gerð var árið 2010. Var það í fyrsta skipti sem heildræn rannsókn var gerð á málaflokknum. Niðurstöður rannsóknarinnar voru að skapandi greinar skiptu verulegu máli í íslensku atvinnu- og efnahagslífi. Fram kom að velja í skapandi greinum hefði numið að minnsta kosti 189 milljörðum króna árið 2010 sem er mun meiri velta en í sjávarútvegi og landbúnaði til samans. ■

Alltaf hætta á móðu og leka

■ Ábyrgð verktaka að renna út

Kjartan bendir á að nú styttest ábyrgð verktaka á byggingunni óðum í annan endann og miðað við úttektarskýrslu KPMG um rekstur og skipulag Hörpu þá sé ekki gert ráð fyrir miklum viðhaldskostnaði næstu árin. Vert er að minnast þess að ýmislegt gekk á við byggingu Hörpu. Til að mynda kom óvænt bakslag í verkefnið á haustmánuðum árið 2010 þegar í ljós kom að málmsexstrendingar á suðurhlíð hússins voru gallaðir. Búið að var að setja upp allan vegginn og átti einungis eftir að glerja hann. Gallarnir voru það stórvægilegir að rífa þurfti allan vegginn niður og setja upp á nýjan leik. Kínverskt verktaka-fyrirtæki sem sá um uppsetninguna bar þó allan kostnaðinn af því.

Þegar veggurinn var settur upp í annað sinn kom í ljós ryð í málmsexstrendingunum, en forsvarsmenn Hörpu sögðu það eðlilegt. Málmurinn yrði einfaldlega þussaður og málaður áður en glerið væri sett á. Verkfærðingur sem DV ræddi við um ryðið árið 2010 sagði það mjög vandasant verk að festa gler á málmflöt þannig að það yrði þétt og vel fast. Hreinsa þyrfti sót og óhreinindi af fletinum, þar með talið ryð, fitu, mengun frá bláumferð og sót. Verkfærðingurinn sagði aðstæður á Hafnarbakkannum erfiðar til hreinsunar. „Það er alltaf hætta á að það komi móða eða leki einhvers staðar og þá er maður náttúrulega svolítið útsettur fyrir því að hafa komist alveg fyrir þetta. Ryð skapast fljótt á venjuleg-

Viðhaldskostnaður mikill Kjartan telur að ekki sé gert ráð fyrir viðhaldskostnaði nema að hluta til í rekstraráætlun.

um málm ef það liggur á honum vatn,“ sagði verkfræðingurinn. Kjartan telur viðbúið að viðhaldskostnaður við Hörpu verði töluverður og að ekki sé gert ráð fyrir honum nema að hluta til í rekstraráætluninni. ■